

Helsinki esteettömyyden edistäjänä 2002 - 2022

ESKEN verkostoseminaari Apuvälinemessut 12.5.2022
Esteettömyysasiamies Pirjo Tujula

Helsinki

Esteetön ympäristö on

- vaivatonta liikkumista ja toimimista kaduilla, toreilla ja puistoissa, pihoilla ja leikkipaikoilla
- helppoa pääsyä rakennuksiin ja toimimista niissä
- portaatonta siirtymistä paikasta toiseen ja liikennevälineisiin
- selkeitä ohjeita ja opasteita
- hyvää kuuntelu ympäristöä

Käyttäjälähtöisyys ja yhteistyö

- Käyttäjälähtöisyys ja yhteistyö sidosryhmien kanssa toiminnan perusta ja lähtökohta.
- Kaikki kehitetyt strategiat, ohjeet ja tuotteet tehty ja testattu yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Mitoituksen perustana pyörätuolin kääntymistila, muussa suunnittelussa selkeys sekä kompastumis-, putoamis- ja törmäysvaaran estäminen.
- Käytettävyydessä huomioitu myös ikääntyneet, lyhytkasvuiset ja lapset (esim. oven avaamisen helppous, oven vedin, automaatit).
- Joissakin tuotteissa voidaan painottaa erityisesti tietyn käyttäjäryhmän tarpeita (esim. kohokartat).

Esteettömän rakentamisen ohjeet (SuRaKu)

- Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman perusta.
- Vapaasti kaikkien kuntien, yhteisöjen, suunnittelijoiden, rakentajien ja kunnossapitäjien käytettävissä.
- Kriteerit, joiden avulla ulkotilojen esteettömyyttä arvioidaan sekä ohjekortit, joiden avulla kriteerejä sovelletaan.

Ohjekortit

- suojatiet ja jalkakäytävät
- kävelykadut ja aukiot
- tasoerot
- julkiset piha-alueet
- puistokäytävät ja levähdyspaikat
- leikkipaikat
- pysäkkialueet
- tilapäiset liikennejärjestelyt

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma

- esteettömän Helsingin perusta.
- kaupunginhallitus hyväksyi 14.11.2005.
- velvoittaa kaupungin toimialoja ja laitoksia edistämään helppoa kulkua ja sujuvaa toimintaa.
- edellyttää, että kaikki julkiset kohteet rakennetaan ja kunnostetaan esteettömiksi.
- jakaa yleiset alueet kahteen esteettömyystasoon, erikois- ja perustasoon.

Esteettömyyslinjaukset

- Nykyiset hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2012. Toimivat yhtenäisinä koko kaupunkia ja kaikkia toimialoja koskevinä yleisinä linjauksina esteettömyystyössä. Päivitetyt linjaukset hyväksytyt kaupunkiympäristölautakunnassa 22.3.2022, kaupunginhallitus kevät 2022.
- Varsinaiset toteutustoimenpiteet ja niiden toteutusaikataulut määrittellään toimialojen omissa toteutusohjelmissa ja toteutussuunnitelmissa.
- Viisi painopistealuetta:
kaavoitus ja liikennesuunnittelu, rakennukset, yleiset alueet, asuinympäristö ja palvelut.

Esterin avajaiset 1.6.2007

Näyttelyalueen lisäksi tuotteita testattiin myös rakennetussa ympäristössä.

Vasemmalla uudet portaat Vuosaarella ja oikealla Pasilan messukeskuksen peruskorjatut portaat.

Esteetön penkkisarja

- Esteetön penkkisarja sisältää katu- ja viheralueille suunnitellun peruspenkin sekä metsäisille puistoalueille suunnitellun metsäpenkin.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 1/3

Ulkoalueet

- tavoitteellisen esteettömyyden taso määritelty esteettömille reiteille kaupunkitasoisesti, hyödynnetään suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa
- katualueita koskevat [tyyppiirustukset](#) (SuRaKu-ohjeet huomioitu), sisältää myös pysäkit
- [kaupunkikalusteohje](#): puistot, ulkoilureitit, luontokohteet, leikkipuistot ja -paikat
- esteettömien erikoistason leikkipuistojen verkosto ja kriteerit määritelty
- [Asemien ympäristöjen esteettömyysohjeisto](#) SUJUVA, ohjeet visualisoitu, ohjeistoa voi hyödyntää myös muilla erikoistason alueilla.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 2/3

Rakennukset

- Kaupungilla on suunnitteluohjeet esteettömyyden toteutumiseksi <https://www.hel.fi/helsinkikaikille/fi-sivustolla>.
- Ohjeiden päivitys koulujen ja päiväkotien sekä uimahallien osalta valmistui vuonna 2020. Myös induktiosilmukkaohje on päivitetty.
- Esteettömän wc:n ja pesutilan opas yhdessä Invalidiliiton kanssa.
- Hankkeissa käytetään ympäristöministeriön Esteetön rakennus ja ympäristö – julkaisua lähtökohtana.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvä ohjeistaa hankkeen suunnittelijat noudattamaan edellä mainittuja ohjeita.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 3/3

Palvelut

- [palvelukartan](#) esteettömyyssovellus
- pysäkkikuulutukset julkisissa liikennevälineissä
- matalalattiainen Artic-raitiovaunu: käyttäjätestaukset
- [Helsinki kaikille – sivusto](#) (suomi, ruotsi, englanti)
- [esteettömät symbolit](#)
- esteettömyysvideot yhdessä Invalidiliiton ESKE-keskuksen kanssa
- [esteettömyyssanasto](#) ja [esteettömyystietokanta](#)

Esteettömyyden nykytila Helsingissä 1/3

- Helsinki kaikille – projekti 2002 – 2011
- Helsingin kaupunkistrategiassa todetaan, että ” kaupunkiympäristön ja kaupungin palvelujen suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus. Mahdollistamme aktiivisella osallistamisella vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen. Panostetaan myös muistiystävälliseen kaupunkiin.”
- Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 – 2025 korvaavat kaupunginhallituksen vuonna 2012 hyväksymät esteettömyyslinjaukset sekä Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman vuosille 2005 – 2010.
- Päivitetyissä linjauksissa on eroteltu käytössä olevat, kehittämistä vaativat ja uudet linjaukset selkeästi.

Esteettömyyden nykytila Helsingissä 2/3

- Nykyisin esteettömyysasioiden koordinoinnista ja seurannasta Helsingissä huolehtii esteettömyystyöryhmä. Ryhmän jäseniä ovat toimialojen esteettömyysyhdyshenkilöt, vammaisasiamies ja vanhusneuvoston sihteeri. Ryhmän valmistelijan toimii esteettömyysasiamies ja puheenjohtajana kaupunkiympäristön toimialan hallintojohtaja.
- Esteettömyystyöryhmän keskeisimpinä työkaluina esteettömyyden toteutumisen seurannassa toimivat Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset ja esteettömyysmittaristo sekä kehitettävä seurantajärjestelmä, joka pohjautuu tietokannassa olevaan mitattavaan ja tilastoinnin mahdollistavaan esteettömyystietoon.

Esteettömyyden nykytila Helsingissä 3/3

- Tarkastuslautakunta arvioi esteettömyyslinjausten toteutumista vuonna 2019. Arvioinnissa todetaan, että arvioinnin pääkysymystä koskevat Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten mukaiset tavoitteet ovat enimmäkseen toteutuneet. Esteettömyys on strategian tavoitteisiin, kärkihankkeisiin ja toimialojen linjauksiin sisäänrakennettuna. Helsingin kaupunki on tehnyt valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävää esteettömyyteen liittyvää työtä.
- Kaupungin esteettömyystyön näkyväksi tekemisessä on pitkään käytetty palvelukartan palvelukartta.hel.fi -esteettömyyssovellusta.
- Ulkoalueiden esteettömyysohjeisto (SuRaKu) sai Invalidiliiton valtakunnallisen esteettömyyspalkinnon vuonna 2011 ja Helsinki sijoittui toiseksi Euroopan Unionin Access City Award – kilpailussa vuonna 2015 ja 2022.

Helsingin vammaisneuvoston esteettömyystunnustukset 2016 - 2021

- Olympiastadionin peruskorjaus 2021
- Lammassaaren esteetön lankkupolku 2020
- Keskustakirjasto Oodi – esteettömän kaupunkitilan toteutuksesta 2019
- Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä pysäkkikuulutusten toteuttamisesta 2018
- Helsingin Satama - Länsiterminaalien esteettömyydestä ja saavutettavuudesta 2017
- Palvelukartan esteettömyyssovelluksen kehittämisestä projektipäällikkö Mirjam Heikkiselle 2016

Lammassaaren esteetön lankkupolku

- Esteettömät ratkaisut huomioivat eri käyttäjäryhmien moninaiset tarpeet ja toimintakyvyn.
- Esteettömyyttä voidaan edistää myös käyttämällä olemassa olevia materiaaleja uudella tavalla (lankut poikittain, kaide lasista).

Kuva: Materialbank, MyHelsinki: Laura Oja

Kuva: Materialbank, MyHelsinki: Laura Oja

Esteettömyyslinjausten toteutus, seuranta ja raportointi

- Eri toimialat ja vastuutahot vastaavat esteettömyyslinjausten toteuttamisesta ja linjausten viemisestä osaksi normaaleja toimintaprosesseja ja toimintatapoja.
- Esteettömyystyöryhmä seuraa esteettömyyslinjausten toteuttamista ja päivittää Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksia ja ohjeita riittävän usein sähköisten palvelujen tekniikan kehittyessä ja olosuhteiden muuttuessa. Päivitystarve arvioidaan kahden vuoden välein. Kaupunginhallitus hyväksyy muutokset ja päivitykset linjauksiin.